

NIEUWE WAARNEMINGEN VAN *EUTONINA INDICANS* (ROMANES, 1876) IN NEDERLAND - RON ATEs

De aanwezigheid in Nederlandse kustwateren van soms grote aantallen van het poliepkwallepje *E. indicans* is bekend (AteS, 2003). Vooral door de gegevens van De Wolf (1989) leek het erop dat deze soort algemener is in de Waddenzee dan meer naar het zuiden. Overigens waren er, afgezien van de grote aantallen van De Wolf, tot en met vorig jaar verspreide meldingen van allerlei plaatsen.

In de eerste helft van 2014 werden min of meer tegelijkertijd uit het hele land waarnemingen gemeld. De suggestie werd gewekt dat ergens in West-Europa kwalletjes (ofwel medusen, dat is hetzelfde) werden geproduceerd in aantallen die mogelijk niet eerder werden geëvenaard. Het vastleggen van de waarnemingen lijkt van belang.

datum	plaats	aantal	bron
20-3-2014	Waddenzee, Terschelling (?)	?	Bennema, 2014
29-3-2014	buitenzijde Brouwersdamsluis	2	pers. meded. M.A. Faasse
4-4-2014	Westkapelle	± 300	pers. meded. M.A. Faasse
±5-4-2014	Burghsluis	?	Vlierhuis, 2014
5-4-2014	Burghsluis	?	pers. meded. A. Lamers
5-4-2014	Burghsluis	6	dit artikel
12-4-2014	Zoetersbout	?	Vlierhuis, 2014
±12-4-2014	Noordzeekanaal ter hoogte van Wijkertunnel	± 10	pers. meded. Hans Vulink

Tabel 1. Overzicht van meldingen van *Eutonina indicans* in Nederland in maart en april 2014.

NIEUWE MELDINGEN

De meldingen van 2014 staan chronologisch gerangschikt in tabel 1. Over mijn waarnemingen op 5 april 2014 in Burghsluis nog het volgende. Eerst zag ik er drie vanaf de kade in de oostelijke hoek van de haven, die op dat moment werd gerenoveerd. Vanwege het laatste gingen we daarna meer westelijk, naar de drijfsteiger aan de landzijde. Daar deden we een poging tot lampvissen. Dat lukte helaas niet zo goed omdat deze keer de lamp te klein was en de voeding beperkt. Maar zelfs op de duiklampen, waarmee we in het water schenen, kwam een menigte dieren af. Verschillende soorten wormachtigen en kreeftachtigen. We deden geen poging tot determinatie.

Na korte tijd verschenen achtereenvolgens drie *Eutonina*'s die we langdurig, van héél dichtbij, konden bewonderen. We achtten het zeer onwaarschijnlijk dat het dezelfde dieren uit de andere hoek van de haven konden zijn, omdat de afstand tussen die plaatsen onmogelijk in tien minuten afgelegd lijkt te kunnen worden. Bovendien waren er veel meer lichten op dat traject, waardoor zij aangetrokken zouden worden.

NEDERLANDSE NAAM

In 2003 was er wat mij betreft geen reden was om met een voorstel voor een Nederlandse naam voor *E. indicans* te komen. Een soort die zich zo weinig vertoont als tot toen het geval was, heeft geen Nederlandse naam nodig. Nù heeft hij gezien zijn nadrukkelijke aanwezigheid in 2014 een Nederlandse naam verdiend, hoewel we niet weten of we de soort vanaf nu vaker zullen zien. Vanaf het begin deed *E. indicans* mij denken aan een parasolletje. Parasolletjes bestaan in vele vormen. Ik bedoel ongeveer de victoriaanse versie. Zie bijvoorbeeld die van Manet, maar zonder het meisje en de bloemen (fig. 1).

Figuur 1. Edouard Manet, 1881. Printemps (Jeanne de Marsy).

PREDATIE

Dat kwalachtige wezens niet mee doen in voedselketens in de zee is een vanachter een bureau verzonnen idee. Voorgoed afrekenen met dat idee, daarnaar streef ik al jaren. Dat kwallen een minderwaardig soort voedsel vormen en dat maar weinig rovers zich van kwallenweefsel meester maken, kun je nog steeds in de wetenschappelijke literatuur lezen, bijv. Condon *et al.* (2011). Het idee dat kwallen niet mee doen in voedselketens, is op zich al vreemd, omdat verondersteld moet worden dat de weefsels van kwallen

Figuur 2. Parasolletje in troebel water. De kronkelige gonaden zijn opvallend.
Foto: A. Lamers, Burghsluis, april 2014.

door micro-organismen worden verteerd en opgenomen, nadat zij uit het plankton verdwenen zijn. Vanzelfsprekend is dat ook een manier om mee te doen aan de kringloop. Volgens Condon *et al.* (2011) verteren op de bodem levende micro-organismen de lijken van kwallen echter op een manier waardoor voedingsstoffen niet meer ten goede zouden kunnen komen aan het globale systeem. Daar schiet mijn kennis tekort, ik begrijp daar niets van. Wat zij hoe dan ook over het hoofd zien is dat kwallen in, vermoedelijk zeer grote, aantallen door bodemdieren gegrepen en gegeten worden. Elke

persluchtduiker in Nederland zou je kunnen vertellen over zeeanemonen die zij op heterdaad betraptten bij het eten van kwallen. Zie verder Ates & Hoyinck (2012) en de daarin genoemde verwijzingen. Aan de vele reeds bekende gevallen kan het parasolletje toegevoegd worden. Anne Lamers betraptte een slibanemoon (*Sagartia troglodytes*) bij het verorberen ervan (fig. 3). Het voortsukkelende idee dat kwallen niet opgegeten zouden worden door rovers of aaseters kun je intussen bizar noemen gezien de vele waarnemingen van het tegendeel.

Figuur 3. Slibanemoon (*Sagartia troglodytes*) op heterdaad bij het verorberen van een parasolletje (*Eutonina indicans*). Foto: A. Lamers, Burghsluis, april 2014.

DANK

Er was volmaakt gezelschap tijdens een onvolmaakte poging tot lampvissen: Margriet van Asch, Jos Bakker, Marieke van Dinter en Anne Lamers. Een hernieuwde poging tot lampvissen kan, hopelijk dit jaar nog, tot betere resultaten leiden.

Verschillende personen waren zo vriendelijk mij over hun waarnemingen van parasolletjes te vertellen: Floris Bennema, Marco Faasse, Anne Lamers, Wijnand Vlierhuis en Hans Vulink. Anne Lamers bedank ik voor het gebruik van de foto's.

LITERATUUR

- ATES, R.M.L., 2003. Over het poliepkwallepje *Eutonina indicans* (Romanes, 1876). *Het Zeepaard* 63: 110-119.
- ATES, R.M.L. & S.E.C. HOYINCK, 2012. Schijfkwallen in de voedelketen. *Het Zeepaard* 72: 128-131.
- BENNEMA, F., 2014: <http://www.coastsandreefs.net/micro/waddenzee/terschelling2014.php>.
- CONDON, R.H., D.K. STEINBERG, P.A. DEL GIORGIO, T.C. BOUVIER, D.A. BRONK, W.M. GRAHAM & H.W. DUCKLOW, 2011. Jellyfish blooms result in a major microbial respiratory sink of carbon in marine systems. *Proc. Nat. Acad. Sci. USA* 108: 10225-10230.
- VLIERHUIS, W., 2014: http://www.wvlierhuis.nl/Wijnands_duikverslagen/duikverslagen_2014/Artikelen/2014/4/12_Zoetersbout.html.
- WOLF, P. DE, 1989. The price of patchiness. *Helgol. Meeresunters.* 43: 263-273.

Adres van de schrijver:
pseudocorynactisATzonnet.nl

PROGRAMMA 2014 STRANDWACHT NEELTJE JANS – PETRA SLOOF

Zaterdag 30 augustus - 10.30 uur	Vrijdag 12 september - 10.00 uur
Maandag 29 september - 11.00 uur	Maandag 13 oktober - 11.00 uur
Vrijdag 17 oktober - 15.00 uur	Vrijdag 31 oktober - 12.00 uur
Maandag 10 november - 9.00 uur	Vrijdag 28 november - 11.00 uur
Vrijdag 12 december - 10.30 uur	Zaterdag 27 december - 11.00 uur

Alle wandelingen starten aan het eind van de Faalweg op Neeltje Jans bij de Roompotsluizen. Per keer duurt het ongeveer 2 uur. Het is handig om, wanneer je van plan bent te komen, contact op te nemen met Petra Sloof (0113-695431 / pasloof@kpnmail.nl) of Ria Verhagen (0118-478307 / rzuure@zeelandnet.nl). Het zou namelijk om allerlei redenen kunnen dat het een keer niet doorgaat.